

Dosarul nr.2ra-721/19

prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central, (Jud: A. Donos)

instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (Jud: S. Șleahțițki, A. Toderăș, E. Bejenaru)

DECIZIE

15 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nina Vascan
Dumitru Mardari
Victor Burduh

examinând cererile de recurs declarate de către Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Saranciuc împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare în acces la justiție

împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul depus de Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, s-a casat hotărârea din 29 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central și s-a emis o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acțiunii,

constată:

La 7 noiembrie 2017, Victor Saranciuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare în acces la justiție.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a expediat în adresa sa citațiile, prin care a fost invitat să participe la ședințele de judecată numite pentru 2 iunie 2016, ora 15:00, 22 august 2016, ora 15:00 și 24 noiembrie 2016, ora 10:00 privind examinarea cauzelor civile nr. 2-252/16, nr. 2-176/16 și nr. 2-5022/16.

Totodată reclamantul a relatat că Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani de asemenea a expediat în adresa sa citația, prin care a fost invitat să participe la ședința

de judecată numită pentru 26 octombrie 2016 privind examinarea cauzei civile nr. 2-3820/16.

La fel reclamantul a notat că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa sa citațiile, prin care a fost invitat să participe la ședințele de judecată numite pentru 11 mai 2016 și 24 noiembrie 2016 privind examinarea cauzelor civile nr. 2a-1491/16 și nr. 3a-1243.

Victor Saranciuc a menționat că în zilele în care au avut loc ședințele de judecată la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani și Curtea de Apel Chișinău, nu a avut acces în instanțele de judecate nominalizate, din motivul lipsei condițiilor de acces în clădirile instanțelor menționate pentru persoanele cu dezabilități (care utilizează scaunele cu roțile) drept urmare a lipsei infrastructurii care ar permite accesul.

Reclamantul a specificat că este persoană cu dezabilități, XXXXX și nu are posibilitatea de a se deplasa de sine stătător, deplasându-se doar utilizând scaun cu roțile.

Victor Saranciuc a reiterat că a depus nenumărate plângeri în adresa Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, iar ca rezultat s-a constatat faptul discriminării sale în acces la justiție pe criteriu de dezabilitate prin lipsa acomodării rezonabile a clădirilor instanțelor pentru persoanele cu dezabilități conform art. 2 din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității.

În consecință reclamantul a considerat că prin neasigurarea accesului la justiție pe criteriul de dezabilitate prin lipsa acomodării rezonabile a clădirilor instanțelor de judecată, i-a fost cauzat prejudiciu moral.

Reclamantul Saranciuc Victor a solicitat încasarea în mod solidar din contul Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 300 000 lei.

Prin hotărârea din 29 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, acțiunea depusă de Victor Saranciuc a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 124-134).

Prin decizia din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul depus de Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, fiind casată hotărârea din 29 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central și emisă o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acțiunii. A fost încasat în mod solidar din contul Judecătoriei Chișinău și Curții de Apel Chișinău în beneficiul lui Victor Saranciuc prejudiciul moral în sumă de 1000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 191-200).

La 10 ianuarie 2019, Curtea de Apel Bălți a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 201).

La 13 februarie 2019, Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca a depus recurs împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la admiterea integrală a acțiunii.

Recurentul Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca în motivarea recursului, a indicat că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor contestate, au aplicat și interpretat eronat normele dreptului material aplicabile raportului juridic litigios.

Astfel recurentul a menționat că, deși instanțele de judecată au făcut referire la prevederile Legii nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, totuși aceste prevederi nu au fost tratate în favoarea lui Victor Saranciuc.

Totodată recurentul a notat că instanțele de judecată la adoptarea soluțiilor nu au luat în considerație faptul că prin deciziile Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității s-a constatat faptul discriminării sale în acces la justiție pe criteriu de dezabilitate prin lipsa acomodării rezonabile a clădirilor instanțelor pentru persoanele cu dezabilități.

La 20 februarie 2019, Curtea de Apel Chișinău a depus prin intermediul oficiului poștal recurs împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Recurentul Curtea de Apel Chișinău în motivarea recursului a indicat că Victor Saranciuc se pretinde victimă a discriminării pe criterii de dezabilitate XXXXX, însă nu a descris faptele astfel încât să stabilească caracterul și gravitatea suferințelor psihice cauzate de Curtea de Apel Chișinău și nu a prezentat probe justificative în sprijinul pretenției.

Suplimentar recurentul a menționat că Victor Saranciuc nu a anunțat Curtea de Apel Chișinău despre motivele care l-ar fi împiedicat să ajungă la ședințele de judecată și că ar avea nevoie de crearea unor condiții pe motivul unor dezabilități.

Prin urmare, recurentul a specificat că, necunoscând aceste particularități, Curtea de Apel Chișinău nu a avut posibilitatea de a întreprinde măsurii de rigoare pentru a înlătura neajunsurile care au generat acest litigiu.

Astfel recurentul a considerat că nu a admis față de Victor Saranciuc careva tratament diferențiat în legătură cu dezabilitate acestuia.

La 22 februarie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Central a depus recurs împotriva deciziei din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Recurentul Judecătoria Chișinău, sediul Central în motivarea recursului a relatat că lipsa condițiilor pentru accesul fizic într-o instituție publică a persoanelor cu dezabilități locomotorii nu poate fi echivalată cu neasigurarea accesului la justiție. Mai mult recurentul a accentuat că, Victor Saranciuc a fost reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, iar ultimul nu a confirmat faptul că instanțele de judecată au solicitat prezența personală a sa în ședințele de judecată.

La 13 martie 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Victor Saranciuc, Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii

scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 3 aprilie 2019, Agenția de administrare a instanțelor judecătorești a înaintat referință la cererea de recurs depusă de Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Victor Saranciuc, Judecătoria Chișinău, sediul Central, Curtea de Apel Chișinău și Agenția de administrare a instanțelor judecătorești nu au înaintat referință la cererile de recurs depuse de Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău, prin care să-și exprime opinia referitor la recursurile declarate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

În procedura de filtru, instanța de recurs a reținut că decizia integrală a instanței de apel din 27 noiembrie 2018 a fost expediată în adresa părților la 10 ianuarie 2019 (f.d. 224), însă conform avizelor de recepție se confirmă faptul că recurenții au recepționat decizia instanței de apel la 15 ianuarie 2019 (f.d. 202, 204, 206).

Astfel, în atare situație, instanța de judecată a constatat că recursurile declarate de Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău sunt depuse în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75, *Eriksson v. Suedia*, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

Suplimentar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Verificând decizia contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate sunt întemeiate și urmează a fi admise.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recursurilor, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În conformitate cu articolul 432 alin. (2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea;

Alineatul 4 din lege citată prevede că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din perspectiva acestor temeiuri, recurenții au pretins că instanțele ierarhic inferioare au apreciat arbitrar probele.

Cu privire la argumentele date, instanța de recurs învederează că are competență de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și temeiniciei ei în fapt. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

Astfel instanța de recurs notează că circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare denotă că Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a expediat în adresa lui Victor Saranciuc citații, prin care a invitat pe ultimul să participe la ședințele de judecată numite pentru 2 iunie 2016, ora 15:00, 22 august 2016, ora 15:00 și 24 noiembrie 2016, ora 10:00 privind examinarea cauzelor civile nr. 2-252/16, nr. 2-176/16 și nr. 2-5022/16.

La rândul său, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani de asemenea a expediat în adresa lui Victor Saranciuc citație, prin care a invitat pe recurentul-reclamant să participe la ședința de judecată numită pentru 26 octombrie 2016 privind examinarea cauzei civile nr. 2-3820/16.

La depunerea cererii de chemare în judecată, reclamantul a invocat, fapt care nu a fost negat de pârât că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa lui citații, prin care a invitat pe ultimul să participe la ședințele de judecată numite pentru 11 mai 2016 și 24 noiembrie 2016 privind examinarea cauzelor civile nr. 2a-1491/16 și nr. 3a-1243.

La 11 martie 2016, 27 mai 2016 și 8 decembrie 2016, Saranciuc Victor s-a adresat cu plângeri în adresa Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității în care a invocat că este persoană cu dezabilități XXXXX, se deplasează doar cu utilizarea unui scaun cu roțile și din cauza lipsei condițiilor de acces în clădirile Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și Curții de Apel Chișinău, nu a avut posibilitatea să participe nemijlocit pentru a-și apăra drepturile și interesele sale la procesele de judecată la care a fost invitat.

Drept urmare, prin deciziile Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității nr. 397/16 din 3 iunie 2016, nr. 430/16 din 18 august 2016, nr. 510/16 din 24 februarie 2017 și nr. 5/17 din 28 martie 2017, s-a constatat că faptele expuse în plângerile depuse de Victor Saranciuc reprezintă discriminare în acces la justiție pe criteriu de dezabilitate prin lipsa acomodării rezonabile a clădirilor instanțelor pentru persoanele cu dezabilități, conform art. art. 1, 2, 4 lit. a), e), f) și g) din Legea nr. 121 din 25 mai 2012, privind asigurarea egalității (f.d. 10-34).

La 7 noiembrie 2017, Victor Saranciuc a înaintat prezenta acțiune în temeiul prevederilor Legii cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25 mai 2012, Codului civil, solicitând repararea prejudiciului moral cauzat prin neasigurarea accesului la justiție pe criteriul de dezabilitate prin lipsa acomodării rezonabile a clădirilor instanțelor.

Instanța de recurs remarcă că, prima instanța, a ajuns la concluzia netemeiniciei acțiunii, indicând că faptele expuse de Victor Saranciuc în cererea de chemare în judecată nu permit instituirea prezumției discriminării. Mai mult instanța a accentuat că reclamantul nu a identificat tratamentul mai puțin favorabil din partea pârâților în privința sa. Totodată nu a probat existența unor suferințe fizice sau psihice, ci s-a limitat doar la descrierea stării sănătății.

La rândul său, Curtea de Apel Bălți, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a hotărât că pretențiile înaintate de Victor Saranciuc sunt întemeiate și a admis parțial acțiunea, încasând în mod solidar din contul Judecătorei Chișinău și Curții de Apel Chișinău, prejudiciul moral în sumă de 1000 lei.

Cu privire la fond, instanța de apel a concluzionat că lui Victor Saranciuc nu i-a fost asigurat accesul fizic într-o instituție publică, pentru ce poate pretinde la repararea prejudiciului cauzat.

Instanța de apel s-a călăuzit de articolele 1, 2, 12, 13, 18 și 20 din Legea nr. 121 din 25 mai 2012, privind asigurarea egalității, precum și art. 1422 și art.1423 Cod civil .

Prin urmare, instanța de recurs conchide că elementele descrise mai sus se circumscriu temeiului prevăzut la articolul 432 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă. În acest caz, Colegiului lărgit îi revine obligația de a verifica dacă erorile judiciare pot fi calificate esențiale și dacă pot fi corectate în baza argumentelor livrate de părți, coroborate prin înscrisurile anexate la materialele cauzei.

Efectul omisiunii instanței de apel va fi analizat prin prisma consecințelor juridice pe care aceste le produc în soluționarea cauzei, în special, în limitele

standardelor impuse de articolul 239 din Codul de procedură civilă. Or, în conformitate cu acesta, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În mod corespunzător, instanța de recurs va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept invocate de recurenți, dar și la dispozițiile legale care sunt relevante speței.

Art. 1 alin. (1) din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității, prevede că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vîrstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar.

Conform art. 8 lit. h) din aceeași lege, este interzisă orice formă de discriminare privind accesul persoanelor la alte servicii și bunuri disponibile publicului.

Articolul 1 din Legea nr. 60 din 30 martie 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, prevede că prezenta lege reglementează drepturile persoanelor cu dizabilități în vederea incluziunii sociale a acestora, garantării posibilității participării lor în toate domeniile vieții fără discriminare, la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății, avînd ca bază respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În condițiile articolului 19 alin. (1) din aceeași lege, obiectele de menire socială trebuie să fie amenajate într-un mod care să le facă accesibile pentru persoanele cu dizabilități: dotate cu căi de acces și instalate cu respectarea actelor normative în vigoare vizînd domeniul respectiv.

Totodată, instanța de recurs menționează că pct. 1 și 2 din anexa Hotărârii Guvernului nr. 599 din 13 august 2013 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială, prevede ca acțiuni pentru autoritățile administrației publice locale - inventarierea instituțiilor publice și clădirilor de menire socială existente cu privire la adaptarea acestora la necesitățile persoanelor cu dizabilități, elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni la nivel local privind adaptarea clădirilor la necesitățile persoanelor cu dizabilități cu prevederea finanțării acțiunilor din bugetele unităților administrativ-teritoriale, proprietarilor de clădiri, surselor partenerilor de dezvoltare, altor surse.

Reieșind din raționamentele legale evocate, Colegiul lărgit consideră justă și corectă concluzia Consiliului pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea egalității, precum și a Curții de Apel Bălți privind existența la caz a discriminării lui Victor Saranciuc pe temeiul dizabilității fizice XXXXX Or, din materialele anexate la dosar și din declarațiile părților rezultă că Victor Saranciuc fiind persoană cu dezabilități, se deplasează utilizînd doar scaun cu rotile, iar în zilele în care au avut loc ședințele de judecată la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani și Curtea de Apel Chișinău, nu a avut

acces în instanțele de judecate nominalizate, din motivul lipsei condițiilor de acces în clădirile instanțelor menționate pentru persoanele cu dizabilități.

În acest context, colegiul remarcă că normele de drept invocate mai sus reglementează drepturile persoanelor cu dizabilități în vederea incluziunii sociale a acestora, garantării posibilității participării lor în toate domeniile vieții fără discriminare, la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății.

Prin urmare, instanța menționează că obiectele de menire socială trebuie să fie amenajate într-un mod care să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități și dotate cu căi de acces, care să fie instalate cu respectarea actelor normative în vigoare vizînd domeniul respectiv.

Astfel, în virtutea normelor de drept în vigoare, Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău sunt ținute să întreprindă măsuri de acomodare rezonabilă a echipamentului și construcțiilor pentru a satisface nevoile persoanelor cu dizabilități, inclusiv a persoanelor cu XXXXX precum este cazul lui Victor Saranciuc.

Se reține că pentru a evalua dacă tratamentul aplicat persoanei constituie/nu constituie discriminare, urmează a fi analizat dacă la caz a existat un tratament mai puțin favorabil (excludere, restricție, deosebire etc.), aplicat în comparație cu o altă persoană aflată în situație analogică, precum și dacă se relevă vreun criteriu interzis de discriminare.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că lui Victor Saranciuc i-a fost restricționat accesul în incinta Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, precum și în incinta Curții de Apel Chișinău. Astfel este notabil faptul că instanțele menționate nu au negat faptul restricționării accesului, dar au menționat că lipsa condițiilor pentru accesul fizic într-o instituție publică a persoanelor cu dizabilități XXXXX nu poate fi echivalată cu neasigurarea accesului la justiție.

În acest context, este irelevant argumentul recurențelor Judecătoriei Chișinău, sediul Central și Curții de Apel Chișinău privind lipsa intenției lor de a-l discrimina pe Victor Saranciuc, deoarece doar aflarea acestuia în cărucior cu roțile, îl plasează într-o situație net dezavantajoasă în raport cu alte părți în ceea ce privește accesul în clădire, iar pentru stabilirea faptului discriminării la caz nefiind necesară existența intenției (directe/indirecte) a instanțelor de judecată.

În circumstanțele enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că atât Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității, cât și Curtea de Apel Bălți în mod just au decis la caz asupra discriminării lui Victor Saranciuc pe motiv de dizabilitate, deoarece restricționarea accesului acestuia în incinta instanțelor de judecată pe motivul neacomodării clădirii și echipamentelor, prin sine reprezintă un temei de tratament diferențiat contrar standardelor internaționale și naționale existente pe acest teren.

Prin urmare, ținînd cont de prevederile legale, precum și de faptul că pârâții nu i-au asigurat lui Victor Saranciuc accesul fizic într-o instituție publică, instanța de

apel întemeiat a dispus repararea prejudiciului moral, însă eronat a interpretat normele cu privire la solidaritate.

În acest context, instanța menționează că articolele 530 și 531 din Codul civil expres prevăd că dacă doi sau mai mulți debitori datorează o prestație în așa fel încât fiecare este dator să efectueze întreaga prestație, iar creditorul poate pretinde fiecăruia din debitori executarea, atunci debitorii sînt legați solidar. O obligație solidară nu se prezumă, ci se naște prin act juridic, prin lege sau atunci cînd prestația este indivizibilă.

Rațiunea articolelor citate prevăd că obligația este solidară în cazul în care o prestație este datorată de doi sau mai mulți debitori, iar creditorul are dreptul să ceară oricărui codebitor executarea integrală a prestației. Prin urmare obligația este solidară între debitori atunci cînd toți sunt obligați la aceeași prestație, astfel încât fiecare poate fi ținut separat pentru întreaga obligație, iar executarea acesteia de către unul dintre codebitori îi liberează pe ceilalți față de creditor.

Conjunctura respectivă impune de a menționa că conform cererii de chemare în judecată, Victor Saranciuc pretinde un drept împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Central și împotriva Curții de Apel Chișinău, invocând în susținerea celor enunțate, circumstanțe de fapt diferite.

Din aceste raționamente, instanța de recurs învederează că la caz nu sunt aplicabile normele cu privire la solidaritatea obligației. Or, deși Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău sunt instanțe de judecată, totuși acestea sunt instituții distincte, care urmează să răspundă individual pentru încălcarea dreptului lui Victor Saranciuc.

Prin urmare, colegiul notează că Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău în calitate de instituții distincte nu au obligații solidare în raport cu Victor Saranciuc.

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Art. 1423 Cod civil prevede că mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Raportînd prevederile enunțate la circumstanțele constatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel just a concluzionat că sunt întrunite și aplicabile la caz prevederile codului civil privind repararea prejudiciului moral.

Însă, în opinia instanței de recurs cuantumul compensației pentru prejudiciul moral determinat de către instanța de apel în sumă de 1000 lei, este minim, deoarece nu este proporțional în raport cu caracterul și gravitatea reală a suferințelor pe care le-a suportat Victor Saranciuc.

În speță, Colegiul consideră că prejudiciul moral în mărime de 300 000 lei solicitat de către Victor Saranciuc este exagerat, având în vedere circumstanțele cauzei, însă suma de 2 000 lei este în măsură de a atenua suferințele psihice cauzate lui Victor Saranciuc, fiind echitabilă și suficientă pentru prejudiciul suferit.

În acest sens, instanța de recurs notează asupra faptului că la determinarea cuantumului prejudiciului moral, instanțele de judecată trebuie să respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilit în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă pentru a menține echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiat argumentului Judecătoriei Chișinău, sediul Central că Victor Saranciuc nu a confirmat faptul că instanțele de judecată au solicitat prezența personală a sa în ședințele de judecată. Or un asemenea argument nu poate fi invocat întru restricționarea accesului în instanța de judecată față de o persoană cu dizabilități fizice, care are calitatea de reclamant, deoarece prin prisma art. 3 lit. a) din Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 166 din 09 iulie 2010, persoanelor cu dizabilități li se garantează respectarea demnității umane și autonomiei individuale, ei având libertatea de a face propriile alegeri.

Astfel, în atare situație, Colegiul judiciar nu va analiza celelalte motive invocate în cererile de recurs, întrucât nu au forță juridică de a influența prezenta soluție adoptată în speță. De fapt, întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în dependență de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea cauzele *Ruiz Torija v. Spaniei*, 9 decembrie 1994, parag. 29; *Fomin v. Moldova*, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; *Mitrofan v. Moldova*, 15 ianuarie 2013, parag. 54; *Lebedinschi v. Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; *Nichifor v. Moldova*, 20 septembrie 2016, parag. 30).

Având în vedere problemele de drept ridicate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererile de recurs declarate de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe în și de a pronunța o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii. În rest acțiunea urmează a fi respinsă.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit cererile de recurs declarate de Victor Saranciuc, reprezentat de către avocatul Rodica Cojoca, Judecătoria Chișinău, sediul Central și Curtea de Apel Chișinău.

Se cazează integral decizia din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 29 mai 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Saranciuc împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare în acces la justiție, și se pronunță o nouă hotărâre:

Se admite parțial acțiunea depusă de depusă de Victor Saranciuc împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare în acces la justiție .

Se încasează din contul Judecătoriei Chișinău, sediul Central în beneficiul lui Victor Saranciuc prejudiciul moral în sumă de 1000 (o mie) lei.

Se încasează din contul Curții de Apel Chișinău în beneficiul lui Victor Saranciuc prejudiciul moral în sumă de 1000 (o mie) lei.

În rest, se respinge ca fiind neîntemeiată acțiunea depusă de Victor Saranciuc împotriva Judecătoriei Chișinău, sediul Central, Curții de Apel Chișinău, Agenției de administrare a instanțelor judecătorești și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin discriminare în acces la justiție .

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Nina Vascan

Dumitru Mardari

Victor Burduh